

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Klima-og miljødepartementet
Naturforvaltningsavdelingen
Postboks 8013 Dep.

0030 Oslo

Dato: 10.09.2014

Vår ref: 14/5478 - HJS (14/24072)

Deres ref:

Høringsvar: Bruk av snøscooter til fornøyleskjøring - forslag til endringer i lov om motorferdsel i utmark og vassdrag og forskrift for motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag

Det vises til høringsbrev fra Klima- og miljødepartementet (KMD) av 10.07.2014, hvor departementet sender på høring forslag til endringer i lov av 10. juni 1977 nr. 82 om motorferdsel i utmark og vassdrag (motorferdselloven), samt forskrift av 15. mai 1988 nr. 356 for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag (forskrift for motorkjøretøyer i utmark etc.).

Forslagene gjelder innføring av adgang til å etablere snøscooterløyper for fornøyleskjøring.

Kirkerådet er i utgangspunktet ikke blant høringsinstansene, men Den norske kirke (Dnk) har i lang tid hatt et stort engasjement for klima-, miljø- og rettferdsspørsmål, og vern av skaperverket er en sentral verdi for kirken.

Med utgangspunkt i dette er Kirkerådet kritisk til de foreslåtte endringer, og mener at disse svekker lovens intensjon i betydelig grad.

Deler bekymring og forventning med mange organisasjoner

Kirkerådet er kjent med at en rekke frivillige organisasjoner i en felles henvendelse har uttrykt sin bekymring for regjeringens lovforslag om å åpne opp for rekreasjonskjøring med snøscooter over hele landet.

Organisasjonene frykter at lovforslaget vil ha negative konsekvenser for natur, friluftsliv, folkehelse og næringsvirksomhet og etterlyser et bedre kunnskapsgrunnlag om virkningene en slik lovendring vil medføre.

Organisasjonene forventer at regjeringen innhenter og vurderer erfaringer fra de områdene i Norge der rekreasjonskjøring med snøscooter har vært tillatt, og fra land med annen regulering av motorferdsel i naturen, før ny lov ferdigstilles. Regjeringen bes

derfor om å utsette lovforslaget til det kan framlegges nødvendig kunnskap om konsekvensene av endringene, og til etter at stortingsmeldingen om friluftsliv er behandlet.

Kirkerådet deler denne bekymringen, samt forventningen om en kunnskapsbasert tilnærming. Som en del av den kunnskapsbaserte tilnærmingen bør naturens, økosystemers og stillhetens egenverdi tillegges stor vekt.

Engasjement for klima og miljø, rettferd og bevaring av skaperverket

En rekke Kirkemøte-behandlinger har gitt uttrykk for Dnks engasjement for klima, miljø, rettferd og bevaring av skaperverket. Kirkemøte 1996 makte hele kirken under overskriften «Forbruk og rettferd» til å gå sammen med «alle mennesker av god vilje» for å skape en oppbrudds-, handlings- og håpsdimensjon.

Bakgrunnen var en erkjennelse av at et ensidig forbrukersamfunn og herskermentalitet overfor naturen i vår del av verden har bidratt til å true økosystemer, samt mange plante- og dyrearter. I tillegg er også mange mennesker i andre deler av verden truet, spesielt gjennom menneskeskapte klimaendringer. I denne erkjennelsen er Dnk både selvkritisk og samfunnskritisk.

Derfor har Dnk søkt allianser og samarbeid som skal styrke vår bevissthet om skaperverkets egenverdi og kunnskap om å være ansvarlige forvaltere av skaperverkets verdier. De senere årene har Dnk gått sammen med Norges Kristne Råd og Kirkens Nødhjelp i samarbeidsprosjektet «Skaperverk og bærekraft – et felles kirkelig tiår for endring i kirke og samfunn».

Selv om samarbeid om klimaspørsmål har fått hovedfokus i dette samarbeid, er det naturlig for Dnk å ta til ordet for vern av økosystemer og verdier.

Føre-var- prinsippet

I denne sammenhengen vil Kirkerådet understreke Norges forpliktelse overfor «Føre var- prinsippet» som fikk sitt gjennomslag med Rio-erklæringen i 1992, der det heter:

For å beskytte miljøet skal statene ut fra egne forutsetninger gjøre utstrakt bruk av føre-var-prinsippet. Der det er trusler om uopprettelig skade, skal mangel på full vitenskapelig sikkerhet ikke brukes som grunn for å utsette kostnadseffektive tiltak for å hindre miljøforringelse.

I Norge skriver miljøverndepartementet på sine nettsider at:

Prinsippet er ellers ikke uttrykkelig nedfelt i lovs form i norsk miljølovgivning. Det er likevel på det rene at prinsippet er overordnet i norsk miljøvernpolitikk og skal være styrende for de høyest prioriterte politikkområdene som er klima, helse- og miljøfarlige kjemikalier og biologisk mangfold. I St.meld. nr. 42 (2000–2001) Biologisk mangfold har regjeringen lagt til grunn at føre-var-prinsippet og økosystemtilnærming skal være ”grunnleggende forvaltningsprinsipper for alle myndighetsområder” (s. 20).

Føre-var-prinsippet kommer til anvendelse i situasjoner der vurderingsgrunnlaget med hensyn til om det foreligger fare for alvorlige miljøtrusler er usikkert. Manglende visshet om trusselens konsekvenser skal ikke hindre at man setter i verk forebyggende tiltak. Prinsippet har sin særlige berettigelse der irreversibel skade truer. Arter som dør ut, kan ikke gjenskapes og et ødelagt naturområde lar seg ikke alltid gjenopprette.

Prinsippet er derfor sentralt for gjennomføringen av målet om bevaring av biologisk mangfold.

Kirkerådet støtter denne tilnærmingen fullt ut, og mener at den må være overordnet andre mulige hensyn og ønsker. I en tid hvor ikke minst klimaendringer skaper utfordringer og trusler for økosystemer og mange plante- og dyrearter, kan man ikke ta sjanser med ytterligere belastninger, som i tillegg er dårlig begrunnet.

Støtte til motorferdsellovens intensjon

I høringsbrevets avsnitt 2. *Gjeldende rett*, gjør regjeringen rede for bakgrunnen og intensjonen for motorferdselloven og forskrifter, samt de foreslåtte endringene.

Her slås det fast at utgangspunktet er at all motorisert ferdsel i utmark på både bar og snødekt mark er forbudt. Unntakene knytter seg i all hovedsak til nyttekjøring.

Det fremgår av motorferdsellovens forarbeider at utgangspunktet for reguleringen av motorisert ferdsel i utmark er å søke å begrense ferdselen til formål og behov som har en allment akseptert nytteverdi, og derved begrense unødvendig kjøring og fornøyleskjøring. Samtidig skal regelverket sikre at den kjøring som er tillatt skjer til minst mulig skade og ulempe for naturmiljø og friluftsliv.

Det sies videre i høringsbrevet at både velstandsutvikling og teknologisk utvikling likevel har medført en stadig økning av motorisert ferdsel i utmark og vassdrag, herunder til fritidsbruk.

I Ot.prp. nr. 45 (1976-77) fremgår det at den motoriserte ferdselen mange steder er blitt så omfattende at "den medfører for stor belastning på knappe naturressurser som fiske og vilt og betydelig slitasje på og støy i naturmiljøet og reduserer trivselen", og at det derfor "ut fra et samfunnsmessig helhetssyn" var behov for å regulere dette.

Høringsbrevet opplyser i denne sammenheng at antall snøscootere i 1975 var 6 000, i 1986 hadde det økt til 30 000, og at tallet i dag er ca. 76 500. Det innrømmes dessuten at kommunenes praktisering av loven har variert sterkt, og at enkelte kommuner har fulgt «en langt mer liberal praksis enn forutsatt».

I 1988 ble loven endret og de kommunale forskriftene erstattet med en landsomfattende (nasjonal) forskrift (forskrift 15. mai 1988 nr. 356 for bruk av motorkjøretøyer i utmark og på islagte vassdrag), for "å hindre den rene fornøyleskjøring, uten å legge hindringer i veien for den kjøring som har et nyttig og nødvendig formål".

Kirkerådet støtter lovens intensjon, og mener at det var nødvendig å erstatte kommunale forskrifter med en nasjonal forskrift.

Begrunnelse av lovendringsforslagene

Miljøverndepartementet oppgir som grunn for de foreslåtte endringer, at en rekke kommuner og fylkesting utenfor Nord-Troms og Finnmark har bedt om å få adgang til å etablere snøscooterløyper for fornøyleskjøring, bl.a. til bruk i reiselivssammenheng, «der snøscooterturisme vil kunne være en viktig inntektskilde».

Høringsnotatet nevner at regjeringen ønsker å gi kommunene større ansvar og råderett i eget lokalmiljø, og at man i Sundvoldenerklæringen har slått fast at man ønsker å la kommunene forvalte motorisert ferdsel i utmark.

På denne bakgrunn iverksatte regjeringen vinteren 2013/2014 et forsøk, der 104 kommuner fikk anledning til å etablere snøscooterløyper for fornøyleskjøring. Etter sivilombudsmannens innsigelser mot omfanget av forsøket, ønsker regjeringen nå istedenfor å gjennomføre en rask lovendringsprosess.

Kirkerådet er kritisk til flere sider av denne saken, og stiller spørsmål ved hvor godt begrunnet forhåpningene fra forsøkskommunene om økte inntektene var. Har man tatt omkostningene, både for naturen og kommunens innbyggere og besøkende, tilstrekkelig i betraktning?

Departementet begrunnet forsøket i de 104 kommunene med at man visste for lite om konsekvensene for naturmangfold, friluftsliv og folkehelse, og at det av den grunn var uforsvarlig å åpne for etablering av snøscooterløyper for fornøyleskjøring i hele landet. Forsøket er stanset, og man har neppe hatt mulighet til å samle og vurdere tilstrekkelige erfaringer derfra. Derfor er det vanskelig å forstå at regjeringen gjennom disse lovendringene legger til rette for en arealdisponering i denne størrelsesorden. Den bør etter Kirkerådets oppfatning ikke gjennomføres uten en grundig nasjonal konsekvensutredning.

Videre skriver departementet i sitt høringsbrev i kapittel 3 at det fortsatt skal være et mål å begrense motorferdsel i utmark mest mulig:

økt støy og trafikkbelastninger i utmark er negativt bl.a. for friluftsliv og for sårbart naturmangfold, og for dem som utsettes for støy som følge av slik ferdsel. En markert økt motorisering av norsk utmark er derfor ikke ønskelig og vil kunne få betydelige negative konsekvenser for det tradisjonelle friluftslivet og muligheten til å oppleve uberørt, stille natur.

Kirkerådet ser at lovforslaget vil legge til rette for en viss åpning for motorisert ferdsel til fornøylesformål. Samtidig tar det sikte på å lage klare rammer for adgangen til å åpne opp for snøscooterkjøring. Gjennom forslagene delegerer staten i stor grad ansvar og myndighet til kommunene. Det er disse som skal vurdere og vekte virkninger for friluftsliv, naturmangfold, hytteområder, kulturminner og kulturmiljø, og det er kommunene som kan etablere snøscooterløyper for fornøyleskjøring gjennom en planprosess etter plan- og bygningsloven.

Kirkerådet mener at konsekvensene, farene og omkostningene av de foreslåtte endringer er for lite utredet, og er redd for at lovens intensjon kan svekkes i betydelig grad.

Verdien av stillhet og uberørt natur

Kirkerådet er glad for at interessen for friluftsliv er økende, og at muligheten til å oppleve stille natur er blant de viktigste årsakene som oppgis for dette. Å verdsette stillhet og uberørt natur er en viktig del av norsk friluftslivskultur. Undersøkelser har vist at 3 av 4 nordmenn ikke ønsker økt motorisert ferdsel i norsk natur.

Kirkerådet vil i denne sammenheng peke på et forskningsprosjekt fra Friluftslivets år 1993 og arbeidet med stortingsmeldingen om friluftsliv 2001 som viste at 9 av 10 nordmenn deltok i friluftsliv. I undersøkelsen ble respondentene bedt om å si noe om sine motiv. Det viste seg at en av to søkte "naturens mystikk", mens hele 9 av 10 søkte "stillhet og ro" i sitt friluftsliv. En av to sier at de "søker storheten i Guds skaperverk".

Kirkerådet er glad for dette og mener det er all grunn til å bygge opp om, og ikke å svekke, en slik tilnærming fra lovgiverens side.

Med vennlig hilsen

Jens - Petter Johnsen
direktør

Gerd Karin Røsæg
ass. direktør